

HK/CM/MRF/16-45

Ministerie van Infrastructuur &
Milieu
t.a.v. Directie Duurzaamheid,
Zienswijze LAP3
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Den Haag, 7 november 2016

Betreft: Zienswijze MRF ontwerp LAP3

Geachte dames en heren,

Bijgaand treft u onze zienswijze aan op het ontwerp Landelijk Afvalbeheer Plan (LAP3).

Ons commentaar betreft zowel het Algemeen Beleidskader alsmede enkele voor onze sector relevante Sectorplannen.

Mijn complimenten voor de zichtbare inspanning die is verricht om dit enorme werk toch binnen een afzienbare termijn aan de stakeholders voor te leggen.

Wij hebben getracht om binnen de gestelde termijn te komen tot een afgewogen en heldere reactie.

Mocht een en ander op punten niet duidelijk zijn, dan licht ik dat graag nader toe.

Met vriendelijke groet,

Mr Hans J. Koning
directeur

EUROMETREC

Zienswijze MRF ontwerp LAP-3

Landelijk Afvalbeheersplan 2017 – 2029

Slimmer omgaan met grondstoffen

Algemeen

Het Landelijk Afvalbeheersplan 2017 -2029 met het Algemeen Beleidskader en de Sectorplannen is een indrukwekkend geheel geworden. Het geeft een goed beeld van het afvalbeleid en visie binnen Nederland en Europa, en geeft een doorkijk naar de transitie naar de Circulaire Economie in 2050. De doorkijk is gebaseerd op in september naar de Tweede Kamer gezonden Rijksbrede Programma voor de Circulaire Economie.

Ondanks de ondertitel 'Slimmer Omgaan met Grondstoffen' is het LAP3 niet het ooit door voormalig staatssecretaris Mansveld aangekondigde *Materialenplan* geworden dat in ieder geval de recyclingketen graag ontwikkeld had zien.

Zichtbaar is dat er hard aan is gewerkt en gepoogd is het LAP op te tillen tot een kringloopgerelateerd plan. Het resultaat mag er dan ook zijn.

Het uitdrukkelijk vermelden van de dynamiek van dit LAP bij het toewerken naar de voorgestane Circulaire Economie alsmede de uitdrukkelijke wens om meer dan voorheen met stakeholders te communiceren en samen te werken, is belangrijk voor de slagingskans. Het geeft een solide basis voor het heden via de Sectorplannen en de concrete verwijzingen hierin naar de algemene beleidsstukken in het Beleidskader.

De Sectorplannen zelf zijn qua Indeling en tabellen voor wat betreft grensoverschrijdende overbrenging zijn verbetering in leesbaarheid en gebruikersgemak t.o.v. LAP2.

Het ontbreken van de tabellen met links met de overige Sectorplannen die in LAP2 waren uitgewerkt kunnen daarentegen (zeker voor nieuwe gebruikers) als een gemis worden aangemerkt.

In de hieronder uitgewerkte zienswijze zijn puntsgewijs de punten van kritiek en vragen opgenomen op het Algemeen Beleidskader en de relevante Sectorplannen.

Algemeen Beleidskader

A.4.8 Kern van het beleid ten aanzien van de algemene uitgangspunten.

Afvalhiërarchie Voorkeursrecycling C1 – C3

De uitbreiding van Ladder van Lansink met de extra stappen in de Voorkeursrecycling is in de kern een goede zet om door onderscheid te maken in verschillende vormen van recycling en hier een voorkeursvolgorde in aan te brengen om op deze wijze te stimuleren dat recycling op een hoger niveau gaat plaatsvinden.

Met de gekozen interpretatie lijkt het ministerie van IenM een eigen interpretatie van hoogwaardige recycling in het LAP te willen verwerken. Vraag is: waar deze classificatie op is gebaseerd en hoe deze is deze onderbouwd? Kent deze classificatie een basis in Europese wetgeving?

Vraag is ook nadrukkelijk hoe dit toetsbaar en controleerbaar moet worden vastgesteld.

In het MeBR-project Hoogwaardige Recycling is een rekenmodel ontwikkeld met behulp waarmee een uitspraak over vaststelling van de plek binnen voorkeursrecycling zou moeten worden gedaan.

De MRF is van mening dat aan het ontwikkelde model en de invulling ervan evenwel zoveel haken en ogen zitten dat het vaststellen van de hiërarchie op basis hiervan in de gevallen waar zij zal worden ingezet tot discussies zal leiden.

Overkoepelend recyclingplatform FHG heeft haar bezwaren kenbaar gemaakt bij vaststelling van het projectplan 'Hoogwaardige Recycling', gedurende het project alsmede bij de presentatie van het concept rapport.

Net als bij iedere LCA (en in het geval van een mLCA speelt dat nog veel meer) zijn er teveel factoren alsmede de waarden die hieraan worden toegekend die subjectief zijn in te vullen door de partij die belang heeft bij het laten opstellen van de mLCA en derhalve bij een bepaalde uitkomst.

Gelet op de hoge kosten die zullen zijn verbonden aan het uitvoeren van berekeningen op basis van het mLCA-model en het onderbouwen door middel van rapporten van externe adviseurs en onderzoeksbureaus zullen ook slechts grote kapitaalkrachtige spelers alsmede producentenorganisaties in staat zijn om dergelijke mLCA's uit te voeren en daarmee de voorkeursvolgorde te bepalen.

De uitkomsten van het model worden bepaald door de waarden die aan de verschillende factoren worden toegekend. Zeker als het gaat om multicycli factoren moeten deze grotendeels worden geraamd of berekend. Tijdens de sessies van de begeleidingscommissie Hoogwaardige Recycling is gebleken dat die ramingen zodanig kunnen variëren dat de voorkeurspositie extreem kan afwijken.

De FHG heeft daarom gepleit voor instandhouding van een eenvoudig model waar in de eerste versies van het rapport Hoogwaardige Recycling sprake van was en dit slechts als indicatie te gebruiken. De MRF schaaft zich volledig achter dit pleidooi.

A.5.3 Internaliserende instrumenten

Maatschappelijk verantwoord inkopen

Een percentage van 10% MVI door de overheid tot 2023 is teleurstellend laag. Daarbij is nog volstrekt onduidelijk hoe dit criterium gaat worden ingevuld en gewaardeerd. Helderheid is gewenst.

Recyclingbedrijven krijgen bij (overheids)aanbestedingen continu MVI-eisen voorgeschoteld, waaraan zij graag willen voldoen. Uiteindelijk blijkt bij overheidsaanbestedingen uiteindelijk toch dat de beslissing voor 99% op prijs wordt genomen, en niet op de duurzaamheidselementen.

Het is van groot belang om samen met het bedrijfsleven niet alleen aan de inhoud maar ook aan de weging ervan invulling te geven. De MRF denkt hier graag over mee.

A.5.5.3 Producentenverantwoordelijkheid

In het gestelde mbt producentenverantwoordelijkheid wordt verwezen naar het rapport van EY 'Exploration of the role of extended producer responsibility for the circular economy in the Netherlands' aangeboden in juni 2016.

Dit rapport is bedoeld als een verkenning. Daar is EY goed in geslaagd.

De Circulaire economie is een wereldeconomie, gedreven door grondstoffenschaarste en vrije markt principes. Het opleggen van doelstellingen die ver af liggen van waar de marktgedreven circulaire

economie om vraagt, is uiteindelijk (economisch) niet duurzaam en staat een marktgedreven innovatie in de weg. Dat is een risico bij de huidige wijze van invulling van producentenverantwoordelijkheid. Daarbij lijkt te worden vergeten dat producentenverantwoordelijkheid slechts een middel is en geen doel op zich.

In het ontwerp LAP3 wordt in het betreffende hoofdstuk over producentenverantwoordelijkheid slechts gesproken over het internaliseren van de afvalbeheerskosten. Dat is te beperkt en doet ook het EY-rapport tekort.

Het rapport doet namelijk tevens voorstellen om de reikwijdte voor producentenverantwoordelijkheid uit te breiden, en niet te beperken tot het afvalbeheerstadium.

Het pleit onder meer voor een gedifferentieerd tarief voor producenten op basis van de mate waarin deze producenten in hun producten rekening houden met 'eco-design/design for recycling'.

Gelet op het feit dat onder meer bij elektrische/elektronische producten geldt dat meer dan 80% van de milieu-effecten wordt bepaald in het ontwerpstadium, is dit een richting die het verkennen meer dan waard is. Het is het enige voorgestelde maatregelenpakket dat individuele bedrijven beloont voor het nemen van stappen richting de circulaire economie.

De MRF pleit er daarom voor dat producentenverantwoordelijkheid nu in eerste instantie die kant op wordt ontwikkeld. Producentenverantwoordelijkheid kan juist daar een enorme bijdrage leveren, en niet een beperkte rol aan de achterkant van de keten, waartoe het ontwerp LAP nu wordt beperkt.

Daarnaast pleit de MRF ook routes te onderzoeken waarmee producentenverantwoordelijkheid de circulaire economie dusdanig kan stimuleren dat producenten een stap terug kunnen doen in het reguleren van de markt. Bijvoorbeeld door het *identificeren en wegnemen van marktbelemmeringen*.

Het verplichten van *gerecyclede content* is eveneens een richting die voor sommige toepassingen wellicht een uitkomst bieden. Producenten zijn wel vaak gebonden aan eisen op het gebied van productkwaliteit, voedselveiligheid, etc. die het toepassen van gerecycled content niet altijd mogelijk maakt.

B.9.3.3 Wegnemen van belemmeringen in regelgeving (blz. 148)

Om de inzet van recycelaat gemakkelijker te maken zet Nederland zich ervoor in om op Europees niveau belemmeringen in wet- en regelgeving weg te nemen en te stroomlijnen. Als voorbeeld wordt genoemd het stroomlijnen van wet- en regelgeving voor afvalstoffen, chemische stoffen en meststoffen.

De MRF staat volledig achter deze zinsnede en dit streven. Echter, noch in het Beleidskader noch in de Sectorplannen zijn aanwijzingen te vinden voor de Nederlandse inzet in dit verband. De North Sea Resources Roundabout is zoals overkoepelend recyclingplatform FHG eerder heeft aangegeven te beperkt om tot resultaten op Europees niveau te kunnen leiden. Ook op nationaal niveau zijn nadrukkelijk initiatieven nodig.

De FHG heeft hiertoe voorbeelden aangeleverd en voorstellen gedaan in haar brief aan DG IenM, Chris Kuijpers van 16 februari 2016). De FHG is graag als stakeholder bereid deze voorstellen om belemmeringen weg te nemen samen met het ministerie verder uit te werken.

De MRF constateert tot slot dat de passages over Zeer Zorgwekkende Stoffen in het algemeen deel alsook de Sectorplannen juist tot meer belemmeringen en knelpunten dreigen te leiden voor recycling en tot discussies met individuele vergunningverleners/-handhavers over de toepasbaarheid/toepasselijkheid van de betreffende bepalingen. Dat kan niet de bedoeling zijn van een richtinggevend instrument als het LAP.

B.14 Zeer zorgwekkende stoffen

B.14.6 Kern van het beleid ten aanzien van ZZS

Het hoofdstuk Zeer Zorgwekkende Stoffen in het Beleidskader alsmede de verwijzing naar dit hoofdstuk in vrijwel alle Sectorplannen heeft tot veel vragen en vraagtekens geleid bij de bij de FHG aangesloten branche-organisaties.

Voor een transitie richting circulaire economie is het noodzakelijk dat recycling kan plaats vinden op een wijze dat het materiaal in principe oneindig in de economie kan blijven. Het wettelijk kader moet daarop worden afgestemd en belemmeringen moeten zoveel mogelijk worden weggenomen. Zie ook het bepaalde op onder meer blz. 148 van het Beleidskader.

Het bepaalde met betrekking tot zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) draagt hiertoe naar onze mening niet bij.

Natuurlijk dient sprake te zijn van een zorgvuldige balans tussen het recyclen van grondstoffen enerzijds en het voorkomen van verspreiding van zeer zorgwekkende stoffen anderzijds. Ook Europese regelgeving kan er toe leiden dat recycling niet toegestaan is.

In LAP3 is een kader opgenomen om van geval tot geval een afweging te kunnen maken. Vanuit het LAP wordt meegedacht in die zin dat het besef er is dat niet voor iedere afvalstroom onderzocht dient te worden beoordeeld of er sprake is van ZZS en overtreding grenswaarden. Wel staat er bij dat 'de aandacht moet worden beperkt tot de ZZS waarvan *ingewijden* in de specifieke afvalstroom de aanwezigheid reëel mogelijk achten op basis van de aard en samenstelling en herkomst van de afvalstof.'

De MRF is het eens met een risicobenadering voor ZZS. Echter in dit geval levert de voorgestelde route meer rechtszekerheidsvraagstukken op dan gewenst en risico's voor met name de recyclingbedrijven.

Recyclingstromen zijn per definitie heterogeen van samenstelling.

In de afgelopen periode is voor tal van stoffen Europees een bijzonder lage grenswaarde vastgesteld voor bepaalde ZZS.

Voor een aanzienlijk deel van de secundaire metaalstromen en wellicht ook sommige kunststoffen zal niet kunnen worden uitgesloten dat er ZZS in de materialen zijn opgesloten.

Op basis van Europese regelgeving dreigt bijvoorbeeld een waarde van 0,(0)3% aan lood in metalen als reprotoxisch te worden aangemerkt. Als dit wordt doorgevoerd, zal meer dan 50% van het in Nederland ingezamelde metaalschroot als reprotoxisch en dus als ZZS moeten worden aangemerkt.

Volgens eerdere uitspraken van beleidsmedewerkers van het ministerie van VWS zou het te betwijfelen zijn of loodconcentraties in vaste metalen wel 'in de materiaalmatrix gefixeerd zijn'.

Op basis van dit soort blijkbaar bestaande zienswijzen en met de huidige ontwerp tekst van het LAP3 zullen ten aanzien van elke vorm van metaalrecycling discussies kunnen ontstaan over risico's en toelaatbaarheid ervan.

Een zelfde discussie speelt naar aanleiding van de HP14 (ecotoxisch) discussie die momenteel in Brussel speelt. De voorgestelde meetmethode is volstrekt ongeschikt voor heterogene afval- en recyclingstromen. Toch dreigt deze meetmethode te worden voorgeschreven, hetgeen ertoe zal leiden dat grote tonnages bodemas, maar ook onder meer shredderresidu niet meer zullen kunnen worden gerecycled.

Van de voorgestane feitelijke risicobenadering blijft dan hoegenaamd niets meer over.

Niet alleen economisch maar ook in het kader van de transitie naar de circulaire economie is dit een bijzonder onwenselijke situatie.

Het feit dat in een groot aantal *Sectorplannen* expliciet wordt verwezen in de paragraaf **Minimumstandaard** naar de mogelijke aanwezigheid van ZZS zal er onherroepelijk toe leiden dat regionaal discussies gaan ontstaan tussen bevoegde gezagen en recyclingbedrijven over de ZZS-beoordeling door het betreffende bedrijf van inkomende stoffen en of en hoe in welke gevallen tot een bepaalde risicobeoordeling is gekomen.

Overige opmerkingen – geen inspraak mogelijk

Op het voorblad van het Beleidskader is nadrukkelijk de mogelijkheid beperkt tot het indienen van een zienswijze op bepaalde onderdelen van het ontwerp LAP3. Dat is jammer, want ook op andere integrale onderdelen van het Beleidskader is het wenselijk dat op die teksten de mogelijkheid van reactie openstaat. Een en ander past ook nadrukkelijk bij de wens van de overheid om samen met stakeholders en partijen in de keten invulling te gaan geven aan de transitie naar de circulaire economie en een solide LAP.

Europees afvalbeleid (v.a. blz 66) - Inzet van Nederland

Goed dat Nederland krachtig beleid wil voor integrale aanpak, productenbeleid, en gelijk speelveld EVOA en einde-afval criteria. Het is jammer dat in het LAP3 we nog vrijwel geen aanzet en plannen hiervoor terugvinden. Overkoepelend recyclingplatform FHG heeft hier reeds meerdere malen voorstellen toe gedaan. De FHG is ook graag bereid om samen met het ministerie te komen tot een krachtige aanpak van de belemmeringen en uitdagingen voor de circulaire economie.

Monitoring Afvalbeheer (v.a. blz 76)

Het aantal monitoring- en rapportageverplichtingen neemt steeds meer toe voor het bedrijfsleven. Veelal betreft dit rapportages van vrijwel dezelfde gegevens bij verschillende instanties. Een aantal verplichtingen heeft ook geen milieurelevantie (verplicht melden groene lijst stoffen).

In het licht van een aanpak van de belemmeringen voor de circulaire economie is het een wens vanuit de recyclingketen om te bezien in hoeverre deze monitoring- en rapportageverplichtingen kunnen worden vereenvoudigd en efficiënter gemaakt door bijvoorbeeld over te dragen aan één instantie, die cijfers cumuleert en destilleert naar wat voor welke Europese rapportage verplichting noodzakelijk is.

B.8.3 Productontwerp en afvalscheiding

Productontwerp is voor het realiseren van de transitie naar de circulaire economie een zeer belangrijk – mogelijk het belangrijkste – element.

De MRF vindt het daarom ook jammer dat zowel in het algemene beleidskader van LAP3 alsook de relevante sectorplannen dit nog nauwelijks tot uiting komt. De MRF is graag bereid om hierover in overleg te treden met het ministerie en producenten hoe hier verder invulling aan kan worden gegeven.

Sectorplannen Algemeen

Indeling en tabellen voor wat betreft grensoverschrijdende overbrenging zijn verbetering in leesbaarheid en gebruikersgemak t.o.v. LAP2.

Het ontbreken van de tabellen met links met de overige Sectorplannen die in LAP2 waren uitgewerkt kunnen daarentegen (zeker voor nieuwe gebruikers) als een gemis worden aangemerkt.

In het oplegblad staat dat van de sectorplannen in deel E alleen paragrafen I t/m III mogen worden becommentarieerd. Wij constateren echter dat ook in de daaropvolgende paragrafen relevante informatie is opgenomen, waarvan de juistheid ook rechtstreeks van belang is voor de verhouding tussen bevoegd gezag en bedrijf. Op enkele plekken hebben wij in de sectorplannen ook commentaar geleverd op andere paragrafen dan I t/m III.

Sectorplan 12 Metalen

II. Minimumstandaard

Zie voor ons commentaar op de passages mbt de Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) het commentaar op het hoofdstuk Algemeen Beleidskader, onder B.14 Zeer Zorgwekkende Stoffen.

IV. Overwegingen bij de afbakening

Europese End-of-Waste Verordening

Beter: “... **Metalen** die voldoen aan een van de genoemde verordeningen en voorzien zijn.... onder dit sectorplan.”

(Potentiële) aanwezigheid zeer zorgwekkende stoffen (ZZS)

Er zijn nog meer risico's voor de potentiële aanwezigheid 'zeer zorgwekkende stoffen'. Ook deze passage zonder concretisering van de uitwerking leidt tot niet overzienbare en daarmee potentieel onwenselijke consequenties voor de rechtszekerheid van recyclingbedrijven

VII Overige informatie

Indicatief overzicht van codes op basis van de Groene lijst

Er zijn veel meer relevante Euralcodes dan B1010/B1050. Wat is reden voor laten vervallen?

I. Relevante passages in de BREF's voor vergunningverlening

Passages en specifieke eisen alleen relevant voor smelterijen. Relevant voor opname in dit sectorplan?

Sectorplan 14 Papier- of kunststofgeïsoleerde kabels en restanten daarvan

II. Minimumstandaard

Zie voor ons commentaar op de passages mbt de Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) het commentaar op het hoofdstuk Algemeen Beleidskader, onder B.14 Zeer Zorgwekkende Stoffen.

Sectorplan 27 Shredderafval/Sectorplan 51 Wrakken van auto's en tweewielige motorvoertuigen

De ontwerp Sectorplannen 27 en 51 zijn sterk gewijzigd ten opzichte van het bepaalde in LAP2.

De aanpassingen in de beide Sectorplannen lijken slechts één doel te hebben: het faciliteren van de PST-installatie in Tiel en het uitsluiten van de competitie.

Een ingrijpende wijziging met grote consequenties voor bestaande bedrijven en bedrijfsactiviteiten in de keten, waarbij men zich met nadruk moet afvragen wat de milieuhygiënische en/of doelmatigheidsachtergrond hiervoor is.

Bij de voorgestelde wijziging van de minimumstandaard wordt *geen rekening* gehouden met het gegeven dat:

- a) Shredderafval slechts voor ca. 25-30% afkomstig is van autowrakken;
- b) De PST-installatie in Tiel volstrekt onvoldoende capaciteit heeft om al het shredderafval in Nederland te kunnen verwerken
- c) De verwerking van het shredderafval reeds voor een groot gedeelte via andere kanalen gaat en bedrijven hierin enorm hebben geïnvesteerd de afgelopen jaren.
- d) De PST-installatie in Tiel wordt gefinancierd via publiek geld, zijnde de Verwijderingsbijdrage waarmee jaarlijks € 18 miljoen beschikbaar komt aan ARN. Dit terwijl de competitie volledig was en is aangewezen op private financiering;
- e) De in het Sectorplan Shredderafval opgenomen minimumstandaard van 95% nuttige toepassing slechts van toepassing kan zijn op het gedeelte van het shredderafval dat afkomstig is van autowrakken. Dat betreft ca. 25-30% van het totaal aan shredderafval. Er is derhalve geen wettelijke basis om de 95% nuttige toepassing voor het geheel van het shredderafval op te nemen in de minimum-standaard. Gelet op de andere samenstelling van het shredderafval van welvaartschroot dan van autowrakken is het ook maar zeer de vraag of het percentage van 95% voor deze fractie technisch kan worden gerealiseerd. Onderzoek hierover ontbreekt.

Al met al zijn de voorgestelde wijzigingen in de beide sectorplannen om de PST-installatie in Tiel een voorkeurspositie te geven niet onderbouwd en naar ons oordeel in strijd met Europese en nationale mededingingswetgeving.

Dat laat overigens onverlet dat de PST-installatie in Tiel een bijzonder nuttige rol vervult in de keten voor het verwerken van de laatste fracties shredderafval, hetgeen ook alleen maar met additionele financiering vanuit de producenten kan geschieden.

Tot slot betreurt de MRF dat beide Sectorplannen slechts zijn gericht op de achterkant van de keten, terwijl maatregelen aan de voorkant van of eerder in de keten tot veel meer hoogwaardige verwerking zullen leiden.

Internationale en nationale wettelijke regelingen maken het mogelijk om producenten te stimuleren/verplichten hoogwaardigere recycling mogelijk te maken als het gaat om elektrische/elektronische apparatuur en auto's/autowrakken.

Beide sectorplannen laten dit helaas liggen, terwijl hier het hoogste milieurendement is te realiseren.

Sectorplan 51 spreekt nog wel over selectieve demontage, terwijl reeds lang bekend is dat producenten de financiering van dit traject inmiddels hebben beëindigd.

Direct gevolg daarvan is dat de hoeveelheid (laagwaardig) shredderafval sterk is toegenomen.

Dit staat haaks op wat beide sectorplannen beogen.

Sectorplan 27 Shredderafval

II. Afbakening

- Ook in shredderafval zitten nog metaalfracties. Deze maken derhalve ook onderdeel uit van het shredderafval

III. Minimumstandaard

- De consequenties van de passage over Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) en de mogelijke eisen en verplichtingen voor shredderbedrijven en PST-installaties die hieruit kunnen voortvloeien, zijn ongewis. Het levert een rechtsonzekerheid op die onwenselijk is. De consequenties zijn onbekend, mede doordat de meetmethode niet vaststaat. Gelet op de huidige discussie over meetmethode HP14 in Brussel kan het gevolg zijn dat geen enkel recyclingpercentage (en zeker ook niet die voor shredderafval zal kunnen worden gerealiseerd). Zie ook ons commentaar op het hoofdstuk Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) in het algemene Beleidskader van het LAP3;
- De tekstblokken over de scope van de minimumstandaard: '*... Geldt voor alle verwerkers.....*' en '*...het is dus niet de bedoeling om een deel van het shredderafval dat vrijkomt bij een shredderinstallatie te verwerken....*' lijken geschreven met slechts één doel: het uitsluiten van competitie voor de PST-installatie van ARN. Dit kan niet de bedoeling zijn, als daar geen milieuhygiënische of doelmatigheids argumentatie aan is verbonden. In de afwegingen wordt voorts geen rekening gehouden met het feit dat de PST-installatie deels wordt gefinancierd met publiek geld geïnd via de Verwijderingsbijdragen op de verkoop van nieuwe auto's. Andere PST-installaties/voorzieningen dienen volledig te worden gefinancierd uit de commerciële exploitatie. Het Sectorplan gaat hier aan voorbij;
- Vraag is of dit mededingingsrechtelijk is toegestaan, gelet op het feit dat hiermee geen aantoonbaar milieubelang wordt gediend. Het ministerie beschikt immers niet over een analyse van de alternatieve verwerkingsroutes bij shredders en andere gespecialiseerde bedrijven. Diezelfde mededingingsrechtelijke vraag geldt ook voor de passages over aan te passen 'vergunningen' en 'sturingsvoorschriften' en de 'cumulatieve voorwaarden' voor het verwerken van het shredderafval. Deze passages – blijkbaar bedoeld om een gelijk speelveld te creëren - zouden alleen een mogelijke rechtvaardigingsgrond kennen als de financieringsbasis van alle verwerkingsinstallaties ook het zelfde zouden zijn;
- Zoals hierboven aangegeven is daar geen sprake van gelet op de publieke financiering van ARN en daarmee ook de PST-installatie;
- 95% nuttige toepassing is een verplichting die slechts van toepassing kan zijn op het gedeelte van het shredderafval dat afkomstig is van autowrakken. Dat betreft ca. 25-30% van het totaal aan shredderafval. Er is derhalve geen wettelijke basis om de 95% nuttige toepassing voor het geheel van het shredderafval op te nemen in de minimum-standaard. Gelet op de andere samenstelling van het shredderafval van welvaartschroot dan van autowrakken is het ook maar zeer de vraag of het percentage van 95% voor deze fractie technisch kan worden gerealiseerd. Onderzoek hierover ontbreekt.
- Overigens ontbreekt ook een onafhankelijke analyse of met de PST-installatie in Tiel wel een nuttig toepassingspercentage van 95% wordt gerealiseerd dan wel kan worden gerealiseerd. Dat is echter een andere discussie.

IV. Grensoverschrijdend transport

De koppeling aan de door het ministerie gewenste wijziging in de minimum standaard is ongewenst, ondoelmatig en onevenredig bezwarend (zie commentaar bij minimum standaard). Hetzelfde geldt voor het vermelde percentage van 95% nuttige toepassing:

Beslisboom F.10

Het is maar zeer de vraag of de verwijzing naar de gedetailleerde beslisboom in bijlage F.10 van het Algemeen Beleidskader de juiste weg naar hoogwaardige recycling is. In de beslisboom wordt voorbij gegaan aan wat beleidsmatige optimale recycling is, of zou moeten zijn.

Een prioriteit met betrekking tot het terugwinnen van schaarse grondstoffen kan (of beter: zal) er toe leiden dat in gevallen andere op zich recyclebare componenten niet meer zullen kunnen worden terug gewonnen omdat dit technisch/fysisch dan niet meer mogelijk is. Dit kan en moet beleidsmatig leiden tot andere besluitvorming dan lijkt te volgen uit de beslisboom uit bijlage F.10

Zeer zorgwekkende stoffen

Het bepaalde t.a.v. de Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) een en ander zeer onzeker en haalt daarmee de grond onder de rechtszekerheid voor recyclingbedrijven vandaan. Zeker gelet op het feit dat er geen goede meetmethodiek is voor complex heterogene afvalstromen (zie HP14 discussie). De consequenties van het opnemen van deze bepaling maakt een en ander volledig ongewis.

V. Overwegingen bij de afbakening

De beschreven 'verbeterde selectieve demontage' van autoruiten, bumpers en rubbers is beëindigd als gevolg van het stopzetten van de demontagevergoeding door producenten. De hier beschreven werkwijze die juist leidt tot hoogwaardiger shredderafval is geen realiteit meer.

Het verplicht voorschrijven van selectieve demontage (en continueren van de vergoeding) zou een stap voorwaarts zijn in de transitie naar hoogwaardigere verwerking van het afval van auto's.

Het stopzetten van de demontagevergoeding voor het demonteren heeft geleid tot een groter tonnage shredderafval van laagwaardigere kwaliteit. Dit staat haaks op de doelstelling van de sectorplannen 27 en 51.

VI. Toelichting en specifieke aandachtspunten bij dit sectorplan

Potentiële aanwezigheid 'zeer zorgwekkende stoffen'. Ook deze passage zonder concretisering van de uitwerking leidt tot niet overzienbare en daarmee potentieel onwenselijke consequenties voor de rechtszekerheid van recyclingbedrijven.

De passage over *kwalitatieve preventie* is 'gratuit' omdat geen enkele consequentie hieraan wordt verbonden voor het overheidsbeleid richting producenten. Deze passage kan derhalve beter vervallen. (Zie ook de passage over selectieve demontage.)

Als het ministerie ergens zou moeten sturen en sturingsvoorschriften aanbrengen dan zou het moeten zijn op het terrein van 'design for recycling' en selectieve demontage.

4.Aandachtspunten t.a.v. het verwerken van de afvalstoffen

Toelichting op de minimumstandaard.

De passage over nut en noodzaak van de PST-installatie van ARN en de aangevoerde argumentatie waarom concurrentie ('krenten uit de pap') zou moeten worden 'uitgesloten', is – zoals hiervoor reeds beschreven – niet in lijn met de feitelijke situatie en financiering, en dient mitsdien te worden herschreven.

Overigens wordt tevens voorbij gegaan aan het heugelijke feit dat er reeds vele jaren andere verwerkingsinstallaties van shredderafval zijn, die zijn vergund en er mede voor zorg dragen dat de recycling van autowrakken en shredderafval in Nederland zo hoogwaardig geschiedt en de recyclingpercentages voor onder meer autowrakken worden gehaald.

BREF in relatie tot minimumstandaard

Momenteel spelen discussies in Brussel hierover. Voorgestelde BBT's betekenen een enorme aanscherping van de eisen die aan shredderinstallaties worden gesteld, en leiden tot hoge investeringen als een en ander zo zal worden doorgevoerd. Passages hierover kloppen derhalve voor de huidige situatie, maar houden geen rekening met de nu gevoerde discussies in Brussel. Deze zouden ook bekend moeten zijn bij het ministerie.

VII. Actualisatie vergunningen

De cumulatieve opsomming van voorwaarden heeft geen enkel doel dan het uitsluiten van de concurrentie voor de met publiek geld gefinancierde PST-installatie van de producentenorganisatie ARN. Een reeds ongelijk speelveld dreigt hierdoor volledig te worden gekanteld ten faveure van de met publiek geld gefinancierde producentenorganisatie.

Sectorplan 51 Wrakken van auto's en tweewielige motorvoertuigen

II. Minimumstandaard

Het opnemen in vergunningsvoorschriften van shredderbedrijven dat zij het shredderafval in gelijkmatig over het jaar verdeelde porties gaan aanbieden aan de PST-installatie miskent de markt, die niet via rekenformules verloopt. Zij legt een mogelijk opslag- en capaciteitsprobleem alsmede financieel risico daarmee bij volledig bij de shredderbedrijven. Het milieudoel hiervan is onbekend. De stelling dat het milieuhygiënisch nadelig is, en het behalen van de Europese recyclingdoelstellingen voor autowrakken in gevaar brengen (zie blz 6, sectorplan 51) is uit de lucht gegrepen.

Ontwikkelingen afvalstroom en minimumstandaard

Selectieve demontage van autoruiten, bumpers en rubbers leidt aantoonbaar tot minder en hoogwaardiger shredderafval.

Het stopzetten van de demontagevergoeding door producenten heeft geleid tot beëindiging van een werkwijze die aantoonbaar leidt tot minder en hoogwaardiger shredderafval.

Verwijzing naar onderzoek in het kader van het project Hoogwaardige recycling en in dat kader ontwikkelde mLCA die mogelijk anderszins zou kunnen worden gebruikt om te komen tot een andere vorm van verwerking (lees: de bestaande selectieve demontage) is de spreekwoordelijke mosterd na de maaltijd. *Kwalitatieve Preventie* had hier moeten prevaleren.

De minimum standaard zou het voorschrijven van 'selectieve demontage' moeten zijn met een toevoeging dat mogelijk anderszins in de toekomst een mLCA tot een andere conclusie zou kunnen leiden.

Zie ook ons commentaar op de mLCA bij onze kanttekeningen op het Algemeen Beleidskader (Voorkeursrecycling)

III. Grensoverschrijdend transport

De koppeling aan de door het ministerie gewenste wijziging in de minimum standaard is ongewenst, ondoelmatig en onevenredig bezwarend (zie commentaar bij minimum standaard).

Beslisboom F.10

Het is maar zeer de vraag of de verwijzing naar de gedetailleerde beslisboom in bijlage F.10 van het Algemeen Beleidskader de juiste weg naar hoogwaardige recycling is. In de beslisboom wordt voorbij gegaan aan wat beleidsmatige optimale recycling is, of zou moeten zijn.

Een prioriteit met betrekking tot het terugwinnen van schaarse grondstoffen kan (of beter: zal) er toe leiden dat in gevallen andere op zich recyclebare componenten niet meer zullen kunnen worden terug gewonnen omdat dit technisch/fysisch dan niet meer mogelijk is. Dit kan en moet beleidsmatig leiden tot andere besluitvorming dan lijkt te volgen uit de beslisboom uit bijlage F.10

Zeer zorgwekkende stoffen

Het bepaalde t.a.v. de Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) een en ander zeer onzeker en haalt daarmee de grond onder de rechtszekerheid voor recyclingbedrijven vandaan. Zeker gelet op het feit dat er geen goede meetmethodiek is voor complex heterogene afvalstromen (zie HP14 discussie). De consequenties van het opnemen van deze bepaling maakt een en ander volledig ongewis.

V. Toelichting en specifieke aandachtspunten bij dit sectorplan

Toelichting op de minimumstandaard.

2. Sturing

De passage over nut en noodzaak van de PST-installatie van ARN en de aangevoerde argumentatie waarom concurrentie moet worden uitgesloten, is – zoals hiervoor reeds beschreven – geen correcte omschrijving van de feitelijke situatie, waarbij voorbij wordt gegaan aan de publieke financiering van ARN en daarmee de PST-installatie in Tiel met een jaarlijks bedrag van € 18 miljoen en het feit dat alternatieve PST-voorzieningen reeds vele jaren een realiteit zijn en volledig moeten draaien op private financiering.

Er is een enorme lap tekst nodig om te trachten te legitimeren waarom de overheid allerlei sturingsmaatregelen noodzakelijk acht om te komen tot een nog ongelijker speelveld ten faveure van de PST-installatie in Tiel. De argumenten zijn zoals hierboven reeds uiteengezet, zijn niet correct en onvolledig.

BREF in relatie tot minimumstandaard

Momenteel spelen discussies in Brussel hierover. Voorgestelde BBT's betekenen een enorme aanscherping van de eisen die aan shredderinstallaties worden gesteld, en leiden tot hoge investeringen als een en ander zo zal worden doorgevoerd. Passages hierover kloppen derhalve voor de huidige situatie, maar houden geen rekening met de nu gevoerde discussies in Brussel. Deze zouden ook bekend moeten zijn bij het ministerie.

VI. Actualisatie vergunningen

De cumulatieve opsomming van voorwaarden heeft geen enkel doel dan het uitsluiten van de concurrentie voor de met publiek geld gefinancierde PST-installatie van de producentenorganisatie ARN. Een reeds ongelijk speelveld dreigt hierdoor volledig te worden gekanteld ten faveure van de met publiek geld gefinancierde producentenorganisatie.

Het opnemen in vergunningsvoorschriften van shredderbedrijven dat zij het shredderafval in gelijkmatig over het jaar verdeelde porties gaan aanbieden aan de PST-installatie miskent volledig de markt, die niet via rekenformules verloopt. Zij legt een mogelijke opslag- en capaciteitsprobleem

daarmee bij shredderbedrijven. Het milieudoel hiervan is volstrekt onbekend. De stelling dat het milieuhygiënisch nadelig is, en behalen van de Europese(?) recyclingdoelstellingen voor autowrakken in gevaar brengen (zie blz 6, sectorplan 51) is volledig uit de lucht gegrepen.

Een en ander gaat zo ver dat zelfs een overgangssituatie niet nodig wordt geacht bij aanpassing van de vergunningsvoorschriften.

VII. Doorkijk minimumstandaard en ontwikkelingen

Selectieve demontage van autoruiten, bumpers en rubbers leidt aantoonbaar tot minder en hoogwaardiger shredderafval.

Het stopzetten van de demontagevergoeding door producenten heeft geleid tot beëindiging van de werkwijze die aantoonbaar leidt tot minder en hoogwaardiger shredderafval.

Verwijzing naar onderzoek in het kader van het project Hoogwaardige recycling en in dat kader ontwikkelde mLCA die mogelijk zou kunnen worden gebruikt om te komen tot een andere vorm van verwerking (lees: de bestaande selectieve demontage) is de spreekwoordelijke mosterd na de maaltijd. *Kwalitatieve Preventie* had hier moeten prevaleren.

De minimum standaard zou het voorschrijven van 'selectieve demontage' moeten zijn met een toevoeging dat mogelijk in de toekomst een mLCA tot een andere conclusie zou kunnen leiden.

Zie overigens ons commentaar op de mLCA bij onze kanttekeningen op het Algemeen Beleidskader (Voorkeursrecycling)

Sectorplan 71 Afgedankte elektrische en elektronische apparatuur

II. Minimumstandaard

Zie voor ons commentaar op de passages mbt de Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) het commentaar op het hoofdstuk Algemeen Beleidskader, onder B.14 Zeer Zorgwekkende Stoffen.

III. Grensoverschrijdend transport

Wat betekent de gedetailleerde beslisboom in bijlage F.10 voor de praktijk? Wat zijn de gevolgen van het volgen van deze beslisboom voor de praktijk en wat zijn de verschillen met de huidige situatie.

Ook uit de tabellen wordt dat niet erg duidelijk. In ieder geval zal het kunnen leiden tot mogelijke discussies die vooraf kunnen worden voorkomen.

Let op spelfouten Afgedankte elektrische en elektronische apparatuur

Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS)

Los van de aanwezigheid van lood in beeldbuisglas van tv's en monitoren zijn er nog meer risico's voor de potentiële aanwezigheid 'zeer zorgwekkende stoffen'. Ook deze passage zonder concretisering van de uitwerking leidt tot niet overzienbare en daarmee potentieel onwenselijke consequenties voor de rechtszekerheid van recyclingbedrijven

IV. Overwegingen bij de afbakening

V. Toelichting en specifieke aandachtspunten bij dit sectorplan

1. Producentenverantwoordelijkheid

3. Aandachtspunten t.a.v. producent/ontdoener van de afvalstoffen

Het gestelde in deze paragrafen is onvolledig en incorrect. De regelgeving betreffende de AEEA strekt zich niet alleen uit van de inzameling tot en met de verwerking.

In **artikel 17** van de Regeling Afgedankte Elektrische en Elektronische Apparatuur (AEEA) is een tweetal zwaarwegende verplichtingen voor producenten opgenomen.

Deze betreffen de verplichting om:

1. accu's/batterijen dusdanig te ontwerpen in elektrische en elektronische apparatuur dat deze in het recyclingtraject ook eenvoudig kunnen worden verwijderd (artikel 17 lid 1 AEEA)
2. een gebruiksaanwijzing aan te leveren die informatie over de accu/batterij vermeldt alsmede op welke manier deze kunnen worden verwijderd uit de apparatuur.

Deze verplichtingen en de naleving ervan zijn van groot belang voor het realiseren van de recyclingdoelstellingen en het tot stand komen van de circulaire economie. Immers meer dan 80% van de milieu-effecten van elektrische en elektronische apparatuur wordt bepaald in het ontwerpstadium.

Het is essentieel dat deze passages ook in Sectorplan 71 zijn opgenomen. Onder meer vanwege het belang van de handhaving van het Productbesluit ter zake.

5. Aandachtspunten t.a.v. het verwerken van de afvalstoffen

Toelichting op de minimumstandaard

Afgedankte elektrische en elektronische apparatuur

WEEELABEX is een zware en bijzonder kostbare specialistische certificering voor be- en verwerking van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur. Het is veel meer dan het voldoen aan de Europese WEEE-Richtlijn zoals hier lijkt te worden gesuggereerd.

BREF in relatie tot de minimumstandaard

Momenteel spelen discussies in Brussel hierover. Voorgestelde BBT's betekenen een enorme aanscherping van de eisen die aan shredderinstallaties worden gesteld, en leiden tot hoge investeringen als een en ander zo zal worden doorgevoerd. Passages hierover kloppen derhalve voor de huidige situatie, maar houden geen rekening met de nu gevoerde discussies in Brussel en de potentiële consequenties hiervan.

VII Overige informatie

Illegale export van AEEA

Rapport van Wecycle uit 2012 lijkt weinig relevant meer om te vermelden.